

روش‌شناسی پژوهش در روان‌شناسی و علوم تربیتی ایران نیازمند فلسفه خردگرایی مینوی و علمی است

دکتر حسین لطف‌آبادی^۱

چکیده

در این مقاله فشرده‌ای از نتایج یک تحقیق علمی با عنوان «روش‌شناسی پژوهش در روان‌شناسی و علوم تربیتی در ایران» که نویسنده مقاله اجرا کرده، ارائه شده است. پژوهش مذکور به این نتیجه رسیده است که:

۱. متون و منابعی که در کلاس‌های درسی دانشگاهی روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی استفاده می‌شوند عموماً بر بنیادهای نظری فلسفه تحصّلی و پس‌ا تحصّلی استوارند و کاستی‌های این نظریه‌ها را با خود به همراه دارند.

۲. غالب مدرسان روش تحقیق در سطوح کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتری روان‌شناسی و علوم تربیتی با بنیادهای نظری و معرفت‌شناسی روش‌شناسی پژوهش‌های روانی تربیتی یا آشنایی کافی ندارند یا بی‌توجه به اهمیت آن هستند.

۱. استاد روان‌شناسی تربیتی دانشگاه شهید بهشتی. آدرس وب سایت: WWW.Lotfabadi.com

۳. روش‌های پژوهش که در کلاس‌های درس روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی تدریس می‌شود اساساً از نوع روش‌های کمی است و چندان توجهی به روش‌های کیفی تحقیق نمی‌شود و روش‌های ترکیبی در تحقیق مورد غفلت است.

۴. دانشجویانی که درس روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی را در سطوح کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتری می‌گذرانند مبانی نظری و معرفت‌شناختی روش‌شناسی پژوهش را نمی‌آموزند و در آموزش‌های خود اساساً روش‌ها و طرح‌های پژوهشی کمی را فرامی‌گیرند.

۵. مقالات علمی - پژوهشی که در مجلات روان‌شناسی و علوم تربیتی ایران انتشار می‌یابد اساساً بر روش‌های کمی پژوهش مبتنی است که بنیاد معرفت‌شناختی این روش‌ها از نوع فلسفه علم تحصّلی و پست‌تحصّلی است.

۶. پژوهش‌های روان‌شناسی و علوم تربیتی، ضمن بهره‌گیری از روش‌های کمی گرایشی پژوهش و نگرش دقیق به واقعیت‌های عینی علمی، نیازمند نوع محکمی از فلسفه علم است که آن را «فلسفه خردگرایی مینوی و علمی» می‌نامیم و با روش پژوهشی جدید ابداعی که آن را «روش پژوهشی اصیل خلاق» نامیده‌ایم قابل کشف و دستیابی است.

واژگان کلیدی: علوم انسانی، روش‌شناسی، فلسفه علم، خردمینوی، علوم تربیتی، روان‌شناسی، ایران.